

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya

maharṣi vēdavyāsapraṇītaṃ śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ aṣṭamaskandhē ēkōnaviṃśō'dhyāyaḥ ॥

This document has been prepared by
Sunder Kidāmbi
with the blessings of
śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan
His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamāhātmyam
॥ aṣṭamaskandhē ēkōnaviṃśō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

iti vairōcanērvākyam dharmayuktaṃ sasūnṛtam |
niśamya bhagavānprītaḥ pratinandyēdamabravīt || 1 ||

śrībhagavānuvāca

vacastavaitajjanadēva sūnṛtam
kulōcitaṃ dharmayutaṃ yaśaskaram |
yasya pramāṇam bhṛgavaḥ sāmparāyē
pitāmahaḥ kulavṛddhaḥ prasāntaḥ || 2 ||

na hyētasminkulē kaścinniḥsattvaḥ kṛpaṇaḥ pumān |
pratyākhyātā pratiśrutya yō vādātā dvijātayē || 3 ||

na santi tīrthē yudhi cārthinārthitāḥ
parāṇmukhā yē tvamanasvinō nṛpāḥ |
yuṣmatkulē yadyaśasāmalēna
prahlāda udbhāti yathōḍupaḥ khē || 4 ||

yatō jātō hiraṇyākṣaścarannēka imāṃ mahīm |
prativīraṃ digvijayē nāvindata gadāyudhaḥ || 5 ||

yaṃ vinirjitya kṛcchrēṇa viṣṇuḥ kṣmōddhāra āgatam |
nātmānaṃ jayinaṃ mēnē tadvīryaṃ bhūryanusmaran || 6 ||

niśamya tadvadhaṃ bhrātā hiraṇyakaśipuḥ purā |
hantuṃ bhrātrhaṇaṃ kruddhō jagāma nilayaṃ harēḥ || 7 ||

tamāyāntaṃ samālōkya śūlapāṇiṃ kṛtāntavat |
cintayāmāsa kālajñō viṣṇurmāyāvināṃ varaḥ || 8 ||

yatō yatō'haṃ tatrāsau mṛtyuḥ prāṇabhṛtāmiva |
atō'hamasya hṛdayaṃ pravēkṣyāmi parāgḍṛśaḥ || 9 ||

ēvaṃ sa niścitya ripōḥ śarīra -
mādhāvatō nirviviśē'surēndra |
śvāsānilāntarhitasūkṣmadēha -
statprāṇarandhrēṇa vivignacētāḥ || 10 ||

sa tannikētaṃ parimṛśya śūnya -
mapāśyamānaḥ kupitō nanāda |
kṣmāṃ dyāṃ diśaḥ khaṃ vivarānsamudrān
viṣṇuṃ vicinvan na dadarśa vīraḥ || 11 ||

apaśyanniti hōvāca mayānviṣṭamidaṃ jagat |
bhrātrhā mē gatō nūnaṃ yatō nāvartatē pumān || 12 ||

vairānubandha ētāvānāmṛtyōriha dēhinām |
ajñānaprabhavō manyurahammānōpabṛṃhitaḥ || 13 ||

pitā prahlādaputrastē tadvidvāndvijavatsalaḥ |
svamāyurdvijaliṅgēbhyō dēvēbhyō'dāt sa yācitaḥ || 14 ||

*bhavānācaritāndharmānāsthitō gṛhamēdhibhiḥ |
brāhmaṇaiḥ pūrvajaiḥ sūrainanyaiścōddāmakīrtibhiḥ || 15 ||*

*tasmāt tvattō mahīmīṣad vṛṇē'haṃ varadarṣabhāt |
padāni trīṇi daityēndra sammitāni padā mama || 16 ||*

*nānyat tē kāmāyē rājanvadānyājjagadīśvarāt |
nainah prāpnōti vai vidvānyāvadarthapratigrahaḥ || 17 ||*

*baliruvāca
ahō brāhmaṇadāyāda vācastē vṛddhasammataḥ |
tvam bālō bālīsamatiḥ svārthaṃ pratyabudhō yathā || 18 ||*

*māṃ vacōbhiḥ samārādhyā lōkānāmēkamīśvaram |
padatrayaṃ vṛṇītē yō'buddhimān dvīpadāśuṣam || 19 ||*

*na pumān māmupavrajya bhūyō yācitumarhati |
tasmād vṛttikarīm bhūmiṃ vaṭō kāmāṃ pratīccha mē || 20 ||*

*śrībhagavānuvāca
yāvantō viṣayāḥ prēṣṭhāstrilōkyāmajitēndriyam |
na śaknuvanti tē sarvē pratipūrayituṃ nṛpa || 21 ||*

*tribhiḥ kramairasantuṣṭō dvīpēnāpi na pūryatē |
navavarṣasamētēna saptadvīpavarēcchayā || 22 ||*

*saptadvīpādhipatayō nṛpā vainyagayādayaḥ |
arthaiḥ kāmairgatā nāntaṃ tṛṣṇāyā iti naḥ śrutam || 23 ||*

*yadṛcchayōpapannēna santuṣṭō vartatē sukham |
nāsantuṣṭastribhīrlōkairajitātmōpasāditaiḥ || 24 ||*

puṃsō'yaṃ saṃsṛtērhēturasantōṣō'rthakāmayōḥ |
yadṛcchayōpapannēna santōṣō muktayē smṛtaḥ || 25 ||

yadṛcchālābhatuṣṭasya tējō viprasya vardhatē |
tat praśāmyatyasantōṣādambhasēvāśuśukṣaṇiḥ || 26 ||

tasmāt trīṇi padānyēva vṛṇē tvad varadarṣabhāt |
ētāvataiva siddhō'haṃ vittam yāvatprayōjanam || 27 ||

śrīśuka uvāca
ityuktaḥ sa hasannāha vāñchātaḥ pratigrhyatām |
vāmanāya mahīṃ dātum jagrāha jalabhājanam || 28 ||

viṣṇavē kṣmāṃ pradāsyantamuśanā asurēśvaram |
jānaṃścikīrṣitaṃ viṣṇōḥ śiṣyaṃ prāha vidāṃ varah || 29 ||

śukra uvāca
ēṣa vairōcanē sāksād bhagavānviṣṇuravyayaḥ |
kaśyapādaditērajātō dēvānāṃ kāryasādhakaḥ || 30 ||

pratiśrutaṃ tvayaitasmai yadanarthamajānatā |
na sādhu manyē daityānāṃ mahānupagatō'nayaḥ || 31 ||

ēṣa tē sthānamaiśvaryaṃ śriyaṃ tējō yaśaḥ śrutam |
dāsyatyācchidya śakrāya māyāmāṇavakō hariḥ || 32 ||

tribhiḥ kramairimān lōkānviśvakāyaḥ kramiṣyati |
sarvasvaṃ viṣṇavē dattvā mūḍha vartiṣyasē katham || 33 ||

kramatō gāṃ padaikēna dvitīyēna divaṃ vibhōḥ |
khaṃ ca kāyēna mahatā tārtīyasya kutō gatiḥ || 34 ||

niṣṭhāṃ tē narakē manyē hyapradātuḥ pratiśrutam |
pratiśrutasya yō'nīsaḥ pratipādayitum bhavān || 35 ||

na taddānaṃ praśaṃsanti yēna vṛttirvipadyatē |
dānaṃ yajñastapaḥ karma lōkē vṛttimatō yataḥ || 36 ||

dharmāya yaśasē'rthāya kāmāya svajanāya ca |
pañcadhā vibhajanvittamihāmutra ca mōdatē || 37 ||

atrāpi bahvrcairgītaṃ śṛṇu mē'surasattama |
satyamōmiti yat prōktaṃ yannētyāhānṛtaṃ hi tat || 38 ||

satyaṃ puṣpaphalaṃ vidyādātmavṛkṣasya gīyatē |
vṛkṣē'jīvati tanna syādanṛtaṃ mūlamātmanaḥ || 39 ||

tad yathā vṛkṣa unmūlaḥ śuṣyatyudvartatē'cirāt |
ēvaṃ naṣṭānṛtaḥ sadya ātmā śuṣyēna saṃśayaḥ || 40 ||

parāg riktamapūrṇaṃ vā akṣaraṃ yat tadōmiti |
yat kiñcidōmiti brūyāt tēna ricyēta vai pumān |
bhikṣavē sarvamōṅkurvannālaṃ kāmēna cātmanē || 41 ||

athaitat pūrṇamabhyātmaṃ yacca nētyanṛtaṃ vacaḥ |
sarvaṃ nētyanṛtaṃ brūyāt sa duṣkīrtiḥ śvasanmṛtaḥ || 42 ||

strīṣu narmavivāhē ca vṛttyarthē prāṇasaṅkaṭē |
gōbrāhmaṇārthē hiṃsāyāṃ nānṛtaṃ syājjugupsitam || 43 ||

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ
aṣṭamaskandhē vāmanaprādurbhāvē ēkōnavimśō'dhyāyaḥ ||